

BERGSLUFT

Medlemsblad för Elin Wägner-sällskapet nr 24

Maj 1998

ISSN 1103-4165

Elin Wägner-dagen 1998

firas lördagen den 16 maj i Bergs Bygdegård kl. 14. (Årsmöte kl.13)

Marika Lagercrantz

har deltagit i arbetet med att sätta upp sommarens musikteaterföreställning "O Fåglastad" som ska blåsa nytt liv i miljön kring den förr så levande kvinnliga medborgarskolan på Fogelstad. Hon kommer att berätta för oss om detta arbete.

Kaffe serveras. Vi säljer böcker, kort och tröjor. Lilla Björka är öppet för besök och visning.

Alla är hjärtligt välkomna till årets Elin Wägner-dag. Tag med vänner och bekanta!

Middag på Lilla Björka

serveras för dem som vill stanna kvar och umgås med andra Elin Wägner-vänner. Vi beställer mat (ca 100 kr) från Ansas cateringfirma och dukar upp i matsalen på Lilla Björka. Anmälan senast den 12 maj till Märta Schlecker, 0470-72093.

Inbetalningskort

för medlemsavgiften 1998 medföljer detta extrastora nummer av Bergsluft liksom bokslut och verksamhetsberättelse. Kassören blir glad om hon slipper skicka en påminnelse om avgiften.

Årsmöte

Alla medlemmar kallas härmed till årsmöte kl.13. Valberedningen (Kerstin Axén Krag , 0470-24552 och Britt Mossberg, 0470-63172, tar gärna emot förslag på personer som vill delta i styrelsearbetet.

Dagordning för årsmötet:

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet
2. Val av två protokolljusterare tillika rösträknare
3. Fråga om årsmötets behöriga utlysande
4. Styrelsens verksamhetsberättelse
5. Styrelsens ekonomiska berättelse samt revisorernas berättelse
6. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
7. Fastställande av medlemsavgiften för nästkommande år
8. Val av ordförande för nästa verksamhetsår
9. Val av övriga styrelseledamöter
10. Val av två revisorer jämte två suppleanter
11. Val av valberedning
12. Information om Lilla Björka
13. Övriga frågor

Läs mera om Fogelstad

i Berit Lindbergs licentiatavhandling *Honorine Hermelin Grönbech, En pedagog i tiden - en blå delfin*. Pedagogiska institutionen, Lunds universitet (ISSN 0348-369X). Den ger en bra bild av det pedagogiska arbetet vid denna för många kvinnor så betydelsefulla skola, där Honorine Hermelin var rektor 1925-1954.

Elin Wägner-sällskapet, Skir, Svanaholm, 355 91 VÄXJÖ
Postgiro 22 21 27-3

Bergsluft

Redaktion: Marianne Enge Swartz och Solveig Hammarbäck

Telefon 0470-775557

Flory Gate - en människa med starka tydor

Hon har gått ur tiden.

Så säger man om en människa som dött. ”Att gå ur tiden.” Det är ett vackert uttryck. Ibland säger vi om en människa att hon är ”tidlös”, fast då är det om en person som lever mitt inne i tiden. Liksom på trots av tiden.

En sådan människa var Flory Gate.

Och nu har jag varit i Berg i Småland och tagit farväl av henne. Ty hon har gått ur tiden. Där ÄR hon nu. Och är en förebild för generationer av kvinnor. Ett långt liv har hon bakom sig, en märklig gärning som ekologisk odlare, ett inspirerat skapande som traditionsbärare och egensinnig tänkare i Elin Wagners anda och efterföljd.

”...den plats å småländska höglandet där jag bor, ligger för tillfället 200 meter över havet” skriver Elin Wägner i *Tusen år i Småland*. Det är Lilla Björka i Bergs socken, sitt diktarhem i Småland, som hon syftar på. ”För tillfället” - det är i det geologiska perspektivet som Elin talar om tillfällighet. Men vi som samlas på Lilla Björka denna dag i januari till en andaktsstund för Flory Gate, Elins vän och efterföljare, vi tycker nog alla att den högtidliga stämningen idag över Lilla Björka ger sådana upplyftande känslor som får en att tala om tidlöshet. Tidlöshet som en egenskap hos människor och landskap.

Att någonting kan få vara som det ”alltid” har varit, få vara rotat djupt ner i jorden, vara tradition och trohet ...! tänker jag där jag står i skaran av svartklädda sörjande och väntar på att få lägga min ros på Florys kista. Vi står i Lilla Björkas trädgård på en gräsmatta täckt av bruna fjolårslöv, det är en mild snöfri vinterdag med lätta stråk av dimma som silar in mellan trädgårdens buskar och träd. Florys kista står höljd i ett blått skotskrutigt täcke - prydd med en krans av gula och röda rosor - på en upphöjning mellan sex små granar på vilka topparna hänger brutna.

Detta är ingen begravningsakt under kyrkliga valv. Vi står ute i fria naturen tillsammans med Flory - under bar himmel... Vad kan vara mer samstämt med Flory än denna akt!

För nästan femtio år sedan tog Flory Gate avsked av Elin Wägner i en andaktsstund likadan som denna. Detta är en småländsk sed med rötter ända ned i förkristen tid. De brutna grantopparna säger att detta jordiska liv är avbrutet, växandet tar vid i en annan gestalt.

Florys närmaste har ordnat denna högtid enligt Florys sista önskan. Jag kan känna Florys ande svävande lycklig över denna stund och denna scen, så vackert och kärleksfullt gestaltad.

Det är många år sedan jag fått glädjen och lyckan att lära känna Flory Gate, hennes generösa person, hennes humor och visdom.

Elin Wägner brukade skriva om människor och platser att de kunde ha ”starka tydor”. Det är ett uttryck som också ringar in Florys väsen.

När man är med Flory är Elin hela tiden med. Och jag kommer alltid att kunna höra Florys röst när hon säger ”E-elin” med sitt särskilda göteborgska idiom.

Flory Gate kommer från en familj med skotskt ursprung; hon växte upp i Göteborg, gifte sig med glaskonstnären Simon Gate vid Orrefors i Småland. Det var också där i Småland som hon senare mötte Elin Wägner.

Lidelsen för jorden, för synen på jorden som Moder Jord - som i det moderna mekaniserade och ”patriarkala” jordbruket skulle komma att bli utarmad - hade hon gemensam med Elin Wägner. Hon lärde sig lantbruk efter gamla metoder, skaffade gård nära Elins hem och brukade sin jord på det sätt som vi idag kallar ekologiskt, fast det på trettio-fyrtiotalen kallades efterblivet av dem som ledde utvecklingen mot rationell storskalighet. Samtidigt som hon var gammalmodig var hon alltså pionjär för tankar som komma skulle, tankarna som Agenda 21 idag står för.

Med andra ord: hon var tidlös. En människa med starka tydor.

/Elisabet Hermodsson

Swedish Women's Writing 1850-1995

Helena Forsås-Scott har sammanställt en volym om svenska kvinnliga författare från 1850 till 1995 för en engelskspråkig publik. Den ingår i en serie där kvinnliga författare från olika länder presenteras. Det sammanhang de kvinnliga författarna placeras in i är i första hand kampen för jämlikhet.

Detta perspektiv bestämmer både urvalet författare och epokindelningen, som i sin tur svarar mot uppläggningsen av volymen i tre delar. Alla tre delarna har ett inledande avsnitt där periodens författare och litterära inriktning skildras - liksom givetvis kvinnokampen. Därpå väljer Forsås-Scott ut ett par författare för en djupare presentation och analys i varje del.

I den första delen skildrar hon tiden fram till beslutet om kvinnlig rösträtt 1919. Här behandlar hon pionjärer som Fredrika Bremer, Selma Lagerlöf och Elin Wägner och analyserar samtidigt det moderna genombrottet. Därpå beskrivs tiden fram till det tidiga 1960-talet, då könsrollsdebatten intensifierades. Denna period ser Forsås-Scott som en konsolideringsfas, där modernismen i olika aspekter slår igenom med författare som Karin Boye, Moa Martinson och Birgitta Trotzig. I tredje delen, slutligen, förs utvecklingen fram till mitten av 1990-talet. Här blir det följdriktigt fråga om en ny och avantgardistisk generation, dit författare som Sara Lidman, Kerstin Ekman och i kortare avsnitt Sonja Åkesson, Agneta Pleijel och Mare Kandre hör.

Avsnittet om Elin Wägner inleds med en diskussion om orsakerna till att hon så tidigt försvann ur litteraturhistorierna. Forsås-Scott menar att ett viktigt skäl var hennes radikala feminism. Denna var dessutom baserad på tanken om könsens grundläggande olikhet, en tanke som i det samtida socialdemokratiska Sverige framstod som på en gång föråldrad och politiskt obrukbar.

Den vanligaste orsaken till att Wägner avvisats har varit att man gärna klassificerat hennes romaner som journalistik och en kritik mot

Wägner skulle på den grunden kunna formuleras som att hon i alltför hög grad engagerade sig i samtidens konkreta problem som kvinnlig rösträtt, krigshot och fallande födelsetal. De romaner som vanligen placeras högst är därför de som tycks skapa en till synes mera tidlös värld, som *Åsa-Hanna*.

Mot denna uppfattning om Wägner vill Forsås-Scott sätta en ny, som framhåller hur komplicerade och genomarbetade romanerna är. Hon lyfter exempelvis fram symbolspråk, berättarteknik och mytiska mönster. Wägner placeras också in i ett internationellt sammanhang, som när *Väckarklocka* jämförs med Virginia Woolfs *Tre guineas*, och hennes radikala idéer sätts in i den samtida europeiska debatten. Wagners val av form eller genre i *Väckarklocka* har betraktats som misslyckat men här visar Forsås-Scott att formen fungerar som ett tecken på feminismens gränsöverskridande och ifrågasättande karaktär.

Forsås-Scott gör också på sitt begränsade utrymme en del intressanta nyläsningar. Så uppfattar hon *Pennskaftet* som en reaktion mot Strindbergs *Taklagsöl*, där en ensam mans frustrerade dödsförberedelser kontrasteras mot systemskapet i Wagners roman, ett systemskap som innebär liv, framtid och frihet från patriarkala bojar.

Swedish Women's Writing är spännande och hoppfull läsning, på tvärs mot mycken samtida pessimism. Det är en gedigen bok som dessutom innehåller rätt utförliga hänvisningar till andra studier kring de kvinnliga författarna.

/Margareta Peterson

Elin ute i världen

Tidskriften *Swedish Book Review* kom i höstas ut med ett supplement som handlar om svenska texter om miljön. I numret ingår en artikel av Helena Forsås-Scott, "Elin Wägner: Feminism and the Environment", som följs av utdrag ur *Tusen år i Småland* och *Väckarklocka*, översatta av Sarah Death.

Elin på internet

Vid ett internet-seminarium anordnat av Dels den 6 februari på nyrenoverade Kungliga Biblioteket fick ett antal litterära sällskap möjlighet att visa upp sina hemsidor och diskutera de möjligheter som det nya mediet ger. Wägner och Karlfeldt finns båda på Runeberg-projektet och har adress:

<http://www.lysator.liu.se/runeberg/authors/karlfeldt.html> resp <http://www.lysator.liu.se/runeberg/authors/waegner/html>

Karin Boye-sällskapet ger en omfattande presentation av författarens verk på:

<http://www.ivo.se/kboye/>

En utsökt vacker och konstnärlig presentation av sin författare stod Ekelöf-sällskapet för, adress:

www.netg.se/Oppen/Org/e/ekelo

Den satte igång en diskussion bland deltagarna om det var viktigast att få in mycket text på internet eller att göra en så tilltalande presentation att den lockade till läsning av texterna i bokform! Frågan väcktes också om man skulle satsa på en snygg hemsida eller årsbok. Det är viktigt att det finns resurser att uppdatera hemsidan regelbundet, det finns inget tristare än inaktuella hemsidor.

Internet fungerar

Det fick jag bevis för i veckan då Gunilla Granberg i Bredbyn ringde. Hon hade aldrig tidigare hört talas om Elin Wägner men blev så intresserad av sällskapets hemsida på Runeberg-projektet att hon nu vill skriva en uppsats om henne på folkhögskolan som hon går på.

/Marianne Enge Swartz

Elin på Skansen

I serien litterära matinéer var Elin med för tredje gången den 29 mars, denna gång tillsammans med Pär Lagerkvist och Vilhelm Moberg eftersom temat var "Småland". Elin Wägner-sällskapets del av programmet hette "En smålandsstuga i en fårahage" och handlade om Elin som smålandsförfattare och Lilla Björka och illustrerades med bilder från 40-talets och dagens Lilla Björka. Det var jag som berättade om Elin och även presenterade de andra inslagen i programmet. Som vanligt välbesökt och en ivrigt lyssnande publik.

/Marianne Enge Swartz

Elin i Norge

En helg i januari var jag inbjuden till Ibsen-centret i Oslo för att tillsammans med andra litterära sällskap, som förvaltar litterära museer, berätta om hur vi arbetar för att göra Lilla Björka till ett kulturellt centrum. Programmet var mycket intressant med besök bl a på Ibsen-museet och Arne Garborgs hem. Särskilt intressant tycket jag det var att Sigrid Undsets hem utanför Lillehammer kommer att visas för allmänheten. Sigrid Undset-sällskapets ordförande och jag diskuterade möjligheten av samarbete. Lustigt nog har Elin och Sigrid samma födelse- och dödsår! Ett nätverk av litterära museer i skandinavien har bildats och nästa års möte kommer att arrangeras av Karen Blixen-sällskapet i Danmark.

/Marianne Enge Swartz

Häromdagen fick jag brev

från Rolf Carlsson, vars mammas moster Julia Pettersson var hushållerska hos fröken Tamm på Fogelstad där hennes far var mejerist. Han är intresserad av att veta mer om hur det var på Fogelstad på den tiden. Rolf har rört sig mycket i folkdanskets och har därigenom blivit "bekant" med fröken Elsa Uhr som spelade piano för både balett och folkdansare och som, enligt Rolf, var, med i Norrtullsligan. Han undrar om Elin Wägner berättat om fröken Uhr på något annat ställe. Rolf bor på Wollmar Yxkullsgatan 35, 118 50 Sthlm, så kontakta honom om du har några upplysningar.

/Marianne Enge Swartz

Elin i Parnass

Ett specialnummer med Elin Wägner kom ut 1994 och innehåller många intressanta artiklar och fina bilder. Om du saknar tidskriften kan du beställa den från oss för 50 kr inkl porto.

Ord av Elin Wägner

Nu är det nästan fem år sedan citatboken kom ut, så det kanske är dags för en ny upplaga med citat särskilt ur de böcker som saknas. Se listan längst bak i citatboken. Skriv av nya citat noggrant och skicka dem till oss med angivande av bok, utgivningsår och sida. När vi fått tillräckligt många citat från er ger vi ut en ny bok!

Elin Wägners hatt invigde Kulturhuvudstadsåret.

Arkipelag kallades den stora konstmanifestation som inledde Kulturhuvudstadsåret i Stockholm. På olika museer gavs konstnärer och s.k. konstkuratorer tillfälle att skapa fritt.

På Kungliga Myntkabinettet avsattes ett rum åt den amerikanska curatören Ronald Jones, välkänd skribent och nyutnämnd professor i konst vid Columbiauniversitet i New York.

I centrum placerade han en äkta månsten innesluten i en plexiglaspyramid. Stenen plockades upp av astronauten John Young 16 april 1972, den beräknas vara 3,9 miljarder år gammal.

Kring denna sten hade han grupperat montrar med föremål från och upplysningar om en mycket disparat samling svenska visionärer, de flesta av dem åtminstone primärt betraktade som galna. Där fanns t.ex. Olof Rudbeck (med Atlantis), Strindberg, Fröding, Swedenborg, konstnärerna Ernst Josephson och Hill, ballongflygaren André, koreografen Jean Börlin (Svenska baletten i Paris), arkitekten Gunnar Asplund, några för mig okända uppfinnare m fl. Sammanlagt 14 visionärer och bland dem endast två kvinnor. Den andra var den finlandsvenska konstnären Hilma af Klint. Det var alltså inget dåligt sällskap Elin hamnat i. Orsaken att hon ansetts värdig att vara med var att hon tillsammans med Fogelstadgruppen utformat ett alternativ till de traditionella orättvisorna i ett manligt organiserat samhälle utifrån en djupt rotad tro att kvinnor hade en speciell social och moralisk förmåga att kunna skapa ett modernt och jämlikt samhälle och sedan kunna styra det.

Elin ljusa filthatt, lånad från hembygdsgården i Berg, hade tillsammans med ett fotografi av Elin en framträdande plats i en monter som hon delade med Carl Jonas Love Almqvists fotografi och glasögon. I en monter bredvid fanns ett par fotografier från Fogelstad, bl.a. en förtjusande badbild med elever från skolan och framför allt en karta över det påhittade samhället Komtemåtta (ritad av Flory Gate), som skapades för praktiska övningar med det framtida drömsamhället.

Projektet avslutades 27/2 och i informationsbladet till utställningen tackades ett hundratal personer och institutioner som bidragit till genomförandet, bl.a. Märta Schlecker, Marianne Enge-Swartz och jag själv. Min insats bestod i att

transportera hatten från Vasastan till Arkipelags kontor på Östermalm med hjälp av buss nr 54.

/Per-Olof Swartz

I Elins - och andra författares - fotspår

Nästan varje dag under kulturhuvudstadsåret tar guider med sig folk ut på litterära vandringar i Stockholm med olika författare och teman. Titta på programmet och välj! Vandringar i Elin Wägners fotspår kommer att ske den 6, 13, 20 och 27 maj. Samling vid Elin Wägner-skylden på Norrtullsgatan vid Odenplan kl 18. Vandringen tar ca 1 1/2 timme och kan avslutas vid Sundbergs konditori i Gamla stan. Pris 40 kr.

Vill du hjälpa till med att leda våra vandringar i Elin Wägners fotspår? Ring Marianne Enge Swartz, 08-30 69 07.

Den internationella kvinnodagen

firades i Lunds Stadshall under temat *kvinnorna och jorden*. Elin Wägner var i centrum tack vare en idé och energiskt arbete av, framförallt, Anna-Maj Wandt. Dagen hade tre underrubriker: Elin Wägner, Miljön och Kvinnorna och världen.

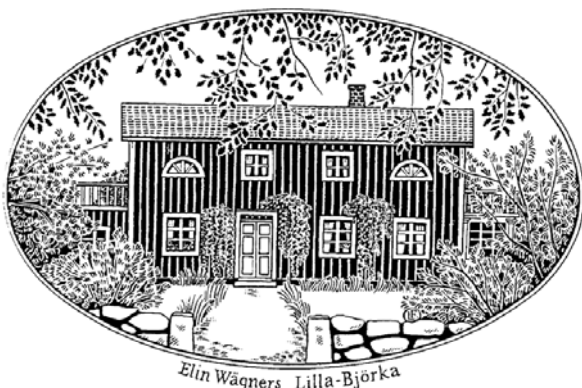
Irene Andersson, doktorand i historia, inledde föredragen i tidstrogna kläder, från seklets början. Hon talade om Elin Wägner som internationell fredssträvar och om kampen för kvinnlig rösträtt med påföljande hopp om fred. Därefter berättade undertecknad om Elin Wägners och Flory Gates gemensamma kamp för fred med jorden och deras internationella inspirationskällor.

Ebba Lisberg Jensen, doktorand i humanekologi, talade om ekofeminism och Anna-Maj Wandt berättade, mycket personligt, om tillblivelsen av sin bok *Ekologisk odling och självhushåll - på kvinnligt vis*. (Mer om boken i nästa Bergsluft)

Lena Jarlov gav exempel på stadsodling i olika delar av världen, Lilia Kalmér presenterade "Räntefria kvinnor" och andra talare belyste hur det är att vara kvinna i två kulturer (Sverige och Tanzania). Intressanta föredrag blandades med musik- och dansinslag i Stadshallen och många kvinnor liksom män deltog i firandet.

/Karin Sahlström

Rapport från Lilla Björka

I sommar blir det inte något byggnadsvårdsläger på Lilla Björka. I stället satsar vi på att många vill komma och besöka skulpturutställningen som man kan läsa mera om i detta nummer av Bergsluft. Vi hoppas att många som är ute och sommaresemestrar i Småland vill göra ett kortare eller längre uppehåll på Lilla Björka. Kom gärna och övernatta (ring Märta Schlecker, 0472-72093 eller Ulla Johansson, 0472-72012, för att försäkra er om en sängplats). Eller varför inte följa Christina Virdungs exempel :

Tre flugor i en smäll

Så här års börjar inte bara vårkänslorna utan också vårstressen göra sig gällande. Vi vill så mycket, så mycket. Vi vill på utflykt i naturen och/eller kulturen. Vi vill träffa våra vänner, särskilt dem det är länge sedan vi såg. Vi vill göra nytta genom att vårstada både inne och ute. Nu kan vi komma med ett tips, som gör att du kan göra allt detta samtidigt. Hur då? Du ser ut en ledig dag, ringer till några goda vänner och föreslår dem att ni ska ses på Lilla Björka. När ni är där kanske ni inte vill sitta och fika på verandan hela dagen - men härligt länge. Som tur är finns det på Lilla Björka alltid små - och ibland stora - arbeten, som ska uträttas.

Att vi kan uttala oss med så här stor säkerhet är att vi förra våren var några som träffades på Elin Wagners-sällskapets årsmöte men vi hann inte

prata färdigt. Några av våra vänner saknades den dan. Vi som var där samkörde våra almanackor och såg ut en lördag i början av juni och skrev upp oss på arbetslistan i hallen på Lilla Björka. Märta Schlecker berättade att det mest akuta var att skyffla grusgångarna runt huset och om det kom gäster skulle vi ta emot dem.

När vi kom hem ringde vi till några vänner, som det var länge sedan vi hade sett. En av mina vänner hade aldrig varit på Lilla Björka men länge funderat på att åka dit. Jo, hon var ledig den där lördagen och kom att tänka på ytterligare en som kanske ville på utflykt.

Lördagen kom och det visade sig bli en fin försommardag, lite svalt på morgonen och i stort sett uppehåll. Vi kom från tre olika håll, ställde knytismaten på verandabordet och gick husesyn. Under mycket fniss guidade vi runt för att förbereda oss för eventuellt kommande gäster. Man måste ju i alla fall veta mellan vilka år Elin levde.

Medan några av oss började rensa ogräs från gångarna, bar ett par andra ut trädgårds-möblerna från vinterförvaringen. När vi tog första fikapausen dök ytterligare ett par upp. Vilken idyll att sitta där i försommargrönskan. Grannen kom påbesök och berättade om hur det gick till när Elin och Flory Gate åkte till konditori på tandemcykel. Vi hittade myrstigar i trappan. Kunde någon av kryddorna fungera som bekämpning? Curry provade vi.

Lite mera jobb varvat med en kort promenad. Vi satte oss på verandan igen och läste både om förra sommarens byggnadsvårdsläger och ur några av Elins böcker. Och pratade och pratade.

Plötsligt var det dags att bryta upp efter en ovanligt lyckad dag. Vi kan verkligen rekommendera alla att ta en kombinerad utflykts-, vän- och vårstädningsdag på Lilla Björka.

/Christina Virdung

PS Nej, några gäster kom inte till oss den här dagen.

I Elins spår

har vi kallat en skulpturutställning i parken till Elin Wägners Lilla Björka i sommar. Utställningen invigs i samband med Berg-veckan, troligen den 29 juni, och kan besökas under hela juli. Syftet är att skapa ytterligare en attraktion i anslutning till Lilla Björka för att locka besökare till huset och att tränga in i Elin Wägners författarskap och tankar om jämlikhet, fred och miljö. Sex kvinnliga skulptörer har inbjudits att delta i utställningen, som vi hoppas ska komma att upplevas som ett sökande efter spår av Elin!

Vi har fått pengar från landstinget och Växjö kommun för utställningen men söker ytterligare sponsorer samt även människor som är intresserade av att hjälpa till med marknadsföring och att visa utställningen i sommar. Hör av dig till Marianne (08-306907)!

Litterära sällskapens dag 7 juni

Temat är "Stockholm" och många sällskap medverkar, bland dem naturligtvis Elin Wägners-sällskapet. Hon är ju i alla fall delvis en stockholmsförfattare! Arrangemanget äger rum på Lilla Hornsberg och ingår i Kulturhuvudstadsåret. Det annonseras i deras program.

Harry och Moa

heter kursen som erbjuds alla intresserade på Jämshögs folkhögskola den 23-28 juni och som vill utforska Harry och Moa Martinsons äktenskap 1929-1940 ur många olika synvinklar. Ring till Jämshögs folkhögskola, tel 0454-463 40, för mer information.

Småland berättar

är namnet på ett författar- och berättarsymposium som Kultur i Växjö ordnar den 13-15 september. Det blir seminarier, föreläsningar, berättarkafé, teater och litterära utflykter kring Vilhelm Mobergs, Pär Lagerkvists och Elin Wägners författarskap. Ring 0470-41437 om du vill ha upplysningar om symposiet.

Tro och otro

ska höstens Elin Wägner-seminarium på St. Sigfrids folkhögskola handla om. Boka redan nu in den 19 och 20 september i almanackan. Program och anmälningsblankett kommer med nästa nummer av Bergsluft.

Århundredets bok

TV-programmet Röda rummet ämnar välja århundredets bok. En av våra medlemmar, Anna Horn har skrivit till Gunilla Kindstrand om Elin Wägners bok *Väckarklocka*. Ur hennes brev: "E.W. citerar gärna kloka mäns utsagor, men uppmanar kvinnorna att ta över ansvaret för framtid och miljö. Hon är tuff och tidig kvinnoaktiv kvinna." - "Mjukhet och humor lyser också i alla hennes böcker" - "Hennes litterära kvaliteter erkändes av samtiden. Hon valdes in i Svenska Akademien. Ett litet och entusiastiskt Elin Wägner-sällskap finns."

Tycker Du som Anna Horn? Skriv Du med till Röda rummet, 859 85 Sundsvall. Märk kuvertet "Århundredets bok".

Vi har fått en gåva

från Ruffa Alving Olin. Det är två särtryck ur *Svensk Litteraturtidskrift* (1949 och 1958) där Barbro Alving skriver om Elin Wägner och om den biografi Bang planerade att skriva om Elin. I den tidigare artikeln citerar Bang ur ett brev från Elin 1944 den nu genom vår tröja så välkända passusen om kvinnan och daggmasken. Så här lyder citatet i sin helhet:

Jag finner som många andra stöd och tröst i att läsa om hur allt växlar och stolta riken och idéer faller. Det är till slut kvinnan och daggmasken som avgör det hela.

Nu finns tröjan att köpa igen! Den kan beställas för 130 kr inkl.frakt. Vi har också låtit nytrycka vår småskrift 2, Ria Wägners *Faster*. Den kan nu köpas för 30 kr inkl. porto.

Miljövänliga rutan

Det gäller att spara energi!!

Systemekologen Folke Günther anser att en fyra persons familj kan spara 7500 kWh / person och år, bara på mathanteringen! Det motsvarar ca 2/3 av beräknad nuvarande energiförbrukning på mathantering.

Det gäller att välja närproducerad mat, ej färdiglagad mat, säsongsmat samt att minska hushållens transporter för matinköp (se förra Bergsluft).

Gör Din egen måltidsdryck - humlemjöd!
En liten näve humlekottar (kan bytas mot vinbärsblad, lite enbär, ja t.o.m. enbärsris!) Kokas i 2 l vatten i ca 15 min. Tillsätt ca 350 gr farinsocker. Häll på ytterligare 2 l kallt vatten. Skär en ekol citron i fyra klyftor och pressa dem i blandningen och lägg i även dem. Strö till sist över ca en halv tesked torrjäst. Bred en handduk över och låt stå rumsvarmt över natten. Häll sedan över den silade blandningen på väl rengjorda flaskor, lämna ca 1/3 av flaskan tom. Låt stå kallt! Efter en vecka är det en skummande god dryck. Efter ytterligare några veckor kan det vara svårt att fånga drycken i glas - den pyser gärna ut!

/Karin Sahlström

Nytt från stora världen

Vid en konferens om "The New Woman: Gendering in the Fin de Siècle", arrangerad av Centre for English Studies vid University of London 27 februari, talade Helena Forsås-Scott bl.a. om *Pennskaftet*, en av de viktigaste romanerna om den nya kvinnan i svensk litteratur. Hennes föredrag hade titeln "Gender and identity: August Strindberg, The New Woman, and Elin Wägner."

Vid en konferens om "Culture and Environmentalism" i Bath, 3-5 juli, ska Helena tala om *Väckarklocka* i ett föredrag med titeln "Why Elin Wägner's *Väckarklocka* (Alarm Clock, 1941) Remains a Controversial Text". Helena har också fått i uppdrag att skriva om Elin Wägner i det amerikanska verket *Dictionary of Literary Biography*; Wägneravsnittet ska ingå i den volym som ägnas svenska 1900-talsförfattare.

Gudsbilder är människors bilder

- andra finns inte att tillgå. Det finns i vårt samhälle ett nära nog tabuerat område - nämligen frågan om vår gudsbild. Denne "överman" som kallas Den Ende, Sanne och Evige. Ändå är det under en mycket kort tid i mänsklighetens historia som han suttit överst på tronen.

Denne gud benämns Fader. Men - kan en fader bli eller vara fader utan att någon Moder existerat? Svaret måste bli nej. Följaktligen: någonting annat har funnits före, en kvinnlig gudomsbild, en Gudinna.

Vem var hon då, varför försvann hon och varför har vi ingenting fått veta? Fram till den 31 maj kan man se utställningen *Gudinnebilder och glömda spår* på Historiska museet. Den visar ett undanröjt och glömt historiskt förlopp, gudsbildernas upprinnelse, deras födelse och förvandling.

/Birgitta Onsell

Nästa nummer av Bergsluft

kommer ut i mitten av augusti tillsammans med program för höstseminariet den 19-20/9.

Redaktionen tar tacksamt emot artiklar och notiser.

Manusstopp: 1 augusti